

Täysistunto

Torstai 14.10.2021 klo 16.00—21.13

4. Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi

Kansalaisaloite KAA 7/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Koska edellisessä päiväjärjestyksen asiakohdassa käytiin yhteinen keskustelu tästä asiasta, keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.05.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.58.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

Keskustelu jatkuu. — Edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Koponen, Ari, poissa, edustaja Peltokangas poissa, edustaja Strand poissa, edustaja Pitko poissa, edustaja Järvinen poissa, edustaja Huru poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.59 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Todellakin asiaa on käsitelty kahta puolta tänään, molemmilla aloitteilla. Nyt on käsittelyssä tämä turveyrittäjien hätähuutoaloite, mielestäni se on sitä. Eli turvepuolen yrityksiä on Suomessa noin viitisensataa ja 1 400 työllistä tällä toimialalla nyt vähintään, ja kuten aikaisemmin puheenvuorossani totesin, merkittävä alueellinen työllistäjä niillä alueilla, missä ei muita työpaikkoja ole. Varsinkin moni nuori mies lähtee traktorin rattiin turvetyömaalle ja on sitten saanut sieltä myös ammatin.

Tämä aloite on turvealan huoli rajusta murroksesta. Kuten tuossa aikaisemminkin on tullut esille, niin me olemme jo puolittaneet ja yli puolittaneet turpeen käytön Suomessa, vaikka hallitusohjelmassa lukikin, että se tehtäisiin vuoteen 2030, ja perusteena ovat tässä esille nousseet juurikin muun muassa päästökaupan hinta, turpeen maine ja tietenkin muilla uusiutuvilla turpeen korvaaminen.

Tässä turpeen määritelmää haetaan uusiutuvaksi polttoaineeksi, ja sitä on käsitelty hiljan työryhmän raportissa työ- ja elinkeinoministeriön osalta eli vuonna 21. Työryhmän raportissa todetaan, että kansallisilla poliittisilla aloitteilla ei voida tehdä muutoksia turpeen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2021 vp

asemaan. Itse odotan mielenkiinnolla tämän aloitteen käsittelyä talousvaliokunnassa, ja minä uskon, että siellä tulevat monet asiantuntijat käymään lävitse sitä asiaa, miten on päädytty siihen, onko turve uusiutuvaa, onko se hitaasti uusiutuvaa vai fossiilista, mutta myös sitä — uskoisin näin, kuten on aikaisemminkin ehkä todettu — että kansallisesti sitä ei voi päättää, koska kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC määrittelee turpeen omaan luokkaansa hitaasti uusiutuvaksi polttoaineeksi mutta katsoo sen päästöjen kuitenkin olevan verrattavissa fossiilisiin polttoaineisiin.

EU:n päästökaupan toimeenpano perustuu IPCC:n ohjeistukseen, ja näin ollen Suomi ei voisi omilla päätöksillään vapauttaa turvetta päästökaupan piiristä eikä tältä osin sillä tosiasiallista vaikutusta olisi turpeen kilpailukykyyn ja hinnoitteluun. Tässä asiassa on todellakin mielenkiintoista nähdä, mitenkä valiokunta asiaa käsittelee ja minkälaiseen lopputulokseen tullaan itse tästä uusiutuvan määritelmästä ja sen uusiutuvan määritelmän vaikutuksista, kuten äsken totesin.

Julkisessa keskustelussa on myös esitetty, että Ruotsi tai jokin muu maa tai EU-maat olisivat, toisin kuin Suomi, luokitelleet turpeen uusiutuvaksi polttoaineeksi. Näin ei kuitenkaan ole. Ruotsissa turpeen energiakäytöstä maksetaan vastaavat päästökaupamaksut kuin Suomessakin. Ruotsissa turpeen energiakäyttö on lisäksi ollut jo vuosia selvästi alhaisemmalla tasolla kuin Suomessa. Esimerkiksi vuonna 2020 Suomessa käytettiin kahdeksan kertaa enemmän turvetta kuin Ruotsissa.

Kuten tuossa totesin, hallitusohjelmassa on todettu, että asteittain turpeen käyttö tulee alenemaan ja murroksesta on erittäin isoja aluetaloudellisia vaikutuksia. Juurikin tämä työllistävä vaikutus maaseudulla on kova, 1 400 henkeä ja vielä ehkä enemmän. Ja kun katsotaan vielä nämä investoinnit maakunnittain, tässä on paljon tänä päivänä puhuttu pohjoisen Pohjanmaan ja ehkä Itä-Suomenkin investoinneista, mutta yllättävää kyllä Pirkanmaalla on ollut viime aikoina isoimmat investoinnit, ja ne ovat tulleet juurikin kasvuturpeen ja kuiviketurpeen toimialoille, kuten Kekkilä ja kumppanit, mitkä tätä kasvuturvetta tekevät — isot investoinnit. Toki sitten edustaja Hoskosen maakunnassa ovat nämä aktiivihiilituotannon turveinvestoinnit myös olemassa, ja tässä haetaan turpeelle myös toista käyttöä.

Tämä asia, mille hallitusohjelmassa on esitetty 70 miljoonaa, tämä romutuspalkkio, vähän karsastaa tuonne kurkkuun. Milläs tavalla me sitten nostaisimme kuiviketurpeen ja myös sitten kasvuturpeen, jos ei niitä koneistuksia meillä olisi?

Tavoitteissa sähkön ja lämmön tuotannon, huollon ja toimitusvarmuuden turvaamiseksi näkisin juuri näin, että meillä täytyy olla huoltovarmuuspolttoaineena turve ja myös tukipolttoaineena vielä ainakin jonkin aikaa näillä nykyisillä kattiloilla. Investoinnit ovat isoja, kun tehdään lämpölaitosinvestointeja, varsinkin isojen lämpölaitosten osalta, ja kannattaa ajaa ne investoinnit loppuun, ettei tule niin sanottua hukkainvestointia niitten osalta.

Pidän myös positiivisena asiana sitä, että turvealan huoleen hallitus vastasi kevään puoliväliriihessä ja siihen tehtiin toimenpiteitä yhtä lailla pienlaitosten turpeen verotuksen keventämisessä ja uudelleen koulutuspuolella — JTF tulee antamaan siihen reilua muuttumarahoitusta — mutta myös tukea suoraan yrityksille. Ainoastaan tässä on se huoli, että näitä rahoituskuvioita ei ole saatu nopeammassa ajassa tehtyä, vaan taas tulee joulu vastaan. Toivotaan tässä hallitukselta nopeampia toimenpiteitä, että tämä tukipaketti saataisiin aikaisemmin liikkeelle.

Yhdyn tässä täysin turvealan yrittäjien, toimijoiden huoleen, mutta mielenkiinnolla katson ja odotan, mikä on sitten talousvaliokunnan vastaus itse tähän pääotsikkoon eli siihen, onko turve uusiutuvaa, hitaasti uusiutuvaa vai fossiilista polttoainetta. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

21.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Turve on uusiutuva luonnonvara, kuten tuossa edellisessä puheenvuorossani olen todistanut, ja GTK on sen mitannut puolueetomasti omilla rahoillaan tekemillään tutkimuksilla — tosin omia rahojahan ei GTK:lla ole, vaan ne ovat veronmaksajien rahoja kaikki.

Suomen etuhan on se, että pidämme energiahuoltovarmuudesta huolta. Olemme täysin tuontienergiasta riippuvainen maa, ja nyt kun tuntuu, että omia raaka-aineita ei saa käyttää, ei kohta saa käyttää metsää, sitä ei kohta saa hakata eikä saa turvetta käyttää, niin millä me täällä sitten elämme? Jos joku sen minulle kertoisi, olisin hyvin tyytyväinen. Ja kun tämä lasketaan päästöinä, niin tämä laskentatapa on ihan käsittämätön. Väitetään, että kun turve loppuu, niin päästöt vähenevät. Eivätkä vähene, ne lisääntyvät, kun sitä energiaraaka-ainetta ympäri maailmaa tänne roijataan, ja siitä ei saisi sitten edes puhua, eikä moni viitsi edes sitä kuunnella. Onhan se käsittämätön tilanne, että omia ei saa käyttää vaan vieraan varassa elämme ja maksamme toisille siitä, mitä meillä itsellämme on. Se on aivan sama kuin että rakentaisi itselleen omakotitalon ja sitten menisi vuokralle asumaan. Olisipa siinäkin järkeä. Edustaja Pirttilahti erinomaisessa puheenvuorossaan tämän uusiutuvuuden perusteli ja myös sen, miten me tarvitsemme kotimaista energiaa — kaikki ne ovat faktoja.

Turpeesta sen verran, että turveurakoitsijat tekevät tänä päivänä erinomaista työtä tuolla turvekentillä: he pitävät huolen siitä, että Suomessa lämpöä ja sähköä tuotetaan joka hetki silloin, kun siihen on tarve, ja varastot säilyvät. Ja nyt kun tässä puhutaan uusiutuvuudesta, niin turve todella voi säilyä hyvin aumattuna — oikein suosta korjattuna ja sinne aumaan tuotuna — vuosia energian raaka-aineena. Yksikään muu kotimainen biopohjainen polttoaine ei sitä tee, ei säily. Puu menettää yhdessä vuodessa polttoarvonsa lähes kokonaan, tai sitten sen varastointi on hyvin vaikeaa.

Ja entä sitten kun on se kova pakkanen, mikä joka vuosi Suomeen varmasti tulee — aivan varmasti, arvoisa puhemies. En ole sääennustaja enkä meteorologi ainakaan, mutta sen voin sanoa, että ensi talvenakin on kovia pakkasia, kuten oli viime talvenakin. Viime talvena jo muutamissa kaupungeissa turvauduttiin kevyen polttoaineen polttoon, kun ei saanut mistään turvetta eikä saanut haketta. Joku sanoi siihen, että eikö sitä haketta Venäjältä tule. No ei tullut, kun Venäjän pojalla oli siellä ilmeisesti joitakin koneita tai laitteita jäätynyt umpijäähän eikä tullut mitään. Silloin poltetaan kevyttä polttoöljyä, mikä on Suomen kannalta kaikista järkyttävintä.

Minusta on varsin loukkaavaa se, että tässä salissa jotkut kansanedustajat eivät edes vaivaudu totuutta kuulemaan. Väitetään, että kun turpeen käyttö lopetetaan, niin sitten ei tule päästöjä, vaan kyllähän niitä tulee, kun sitä energiaraaka-ainetta roijataan Suomeen milloin milläkin keinolla. Menetetään tuhansia työpaikkoja ja miljardeja, satoja miljoonia euroja rahaa. Turveurakoitsijoita, jotka ovat sijoittaneet kymmeniä miljoonia, satoja miljoonia tähän työhön, nyt mollataan, heitä pidetään kolmannen luokan kansalaisina, lähes rikollisina. Heitä pilkataan, ja sen jälkeen vielä vaaditaan, että heidän on tuhottava kalustonsa, jotta ei tapahtuisi enää uutta energiaraaka-aineen korjuuta. Eihän siinä ole minkäänlaista järkeä.

Yksinkertaisin ratkaisu on, että Suomi lähtisi ajamaan Euroopan unionissa, että turpeelle saadaan jonkunnäköinen uusiutuvan status, jonka jälkeen pystyttäisiin tietty määrä turvetta käyttämään sekä energiaturpeena että sitten uusina turpeesta tulevana myyntituotteina. Aktiivihiilellä on loistava tulevaisuus. Se tuote on osoittautunut jo saatujen kokemus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2021 vp

ten perusteella ilmeisen hyväksi, jopa erinomaiseksi, ja joku täällä mainitsi, että turpeesta pystytään tekemään eristeitä, vaikka rakennuslevyjäkin. Uusien tutkimusten valossa — joita ei ole muuten vielä julkistettu, vaan on annettu vain pieniä lehdistötiedotteita — turpeesta löytyvillä kemikaaleilla on joitakin sellaisia erikoisia kemiallisia ominaisuuksia, joiden ansiosta niitä voidaan käyttää muun muassa maanparannusaineena, elikkä se parantaa metsien ja maaperän tuottokykyä valtavasti, ja raaka-ainetta Suomessa on rajattomasti saatavissa. CHP-tuotannossa turpeen uusiutuvuudella tulisi valtava voitto. Meidän valtaavan nopealla vauhdilla velkautuva kansakuntamme saisi lisää kotimaista raaka-ainetta poltettavakseen, ja tätä hirvittävää alijäämää, jota julkinen talous tällä hetkellä potee, saisi pikusen korjattua. Korjaammeko itse sitä alijäämää? Korjaammepa tai emme, sen me joudumme kohtaamaan, mitä sitä seuraa, jos emme korjaa.

Olen tästä keskustelusta tavallaan hyvin järkyttynyt. Suomen eduskunnasta täällä ollaan edustaja Pirttilahden kanssa kahdestaan — ja arvoisa puhemies tietenkin kunnioittaa läsnäolollaan meidän hienoa istuntoa, erittäin hyvä asia — ja olen siitä järkyttynyt, että kotimainen energia ei tätä enempää kiinnosta. En ketään moiti, mutta ihmettelen vaan, miksi näin on.

Näin lopuksi, arvoisa puhemies, olisi ollut hienoa, että tämä keskustelu olisi käyty silloin, kun on 30 astetta pakkasta. Se olisi minusta sellainen hyvä demonstraatio, miten tälle Suomi-poloiselle käypi, ellei sillä ole omia raaka-aineita. Tuo tämän päivän venäläinen ilmoitus, että Saimaan kanavalla ei puu kohta kulje, voi olla ihan hyvin markkinatempu, jolla ehkä isketään puulle hintaa lisää ja varsinkin energiapuulle hintaa lisää. Se on normaalia kauppapolitiikkaa. Suuri tekee, mitä haluaa, ja pieni anoo, jos sitten saa. Tai sitten ei saa. Nämä kannattaisi meidän pienen kansakunnan muistaa ja pitää tämä kansakunta lämpimänä omilla energiaraaka-aineilla niin paljon kuin se on mahdollista. Kuitenkin olemme suurimmaksi osaksi tuontien energian varassa, mutta tehdään se vähä, mikä tehdään, kotimaisilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Pirttilahti.

21.11 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen piti erittäin hyvän puheenvuoron tuossa edellä ja otti asiat tämän kotimaisen polttoaineen puolesta.

Omasta puheenvuorostani jäi maininta siitä, kun täällä vihreät esittivät, kuinka näiden turvesoiden jälkihoito ja muu, että mitä siellä sitten jälkeensä tulee. Itse olin tekemässä tällaista turvesuon jälkihoitoa, eli 4H oli ostanut Tuurannevan Virroilta, ja siellä he tekivät ilmastotekoa siinä, että sinne istutimme nuorten voimin loppuunajetulle turvesuolle kuusta ja mäntyä vierekkäin noin 130 hehtaarin alueelle. Siitä nousi jälleen uusi hiilinielu, eli kun väitetään, että turpeen jälkeen ei olisi elämää, siitä tuli uusi hiilinielu, joka on jälleen ottamassa tätä meidän hiiltä vastaan.

Kiitos tästä keskustelusta. Tämä on ollut erinomainen osaltaan, ja varsinkin on vahvasti todistettu täällä turpeen puolesta. Tämän aloitteen, mikä tässä on pohjana, huoleen varmaan tullaan yhtymään, ja tuolla valiokunnassa tullaan varmaan sitä hyvin käsittelemään.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2021 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.